

Statenvoorstel 50/16 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 13 juni 2016

PS-vergadering : 24 juni 2016

Onderwerp

Brabants mestbeleid

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS : 3996167

PS: 4003738

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Vanuit het bestuursakkoord 'Beweging in Brabant' werken wij aan een nieuw Brabants mestbeleid. In dat kader hebben wij de afgelopen maanden een dialoog geëntameerd; deze is intussen afgerond en het verslag is aan uw Staten aangeboden.

In dat verslag leest u dat de dialoog moeizaam begon. Toch is het de partijen gelukt nader tot elkaar te komen. Een cruciale mijlpaal op weg naar een duurzame veehouderij. Om die goede weg verder samen in te slaan, vragen wij aan uw Staten tijd om via een vervolg op de dialoog de oplossingsrichtingen uit te diepen. Wij stellen uw Staten voor de deelnemers aan de dialoog de ruimte te geven om het resultaat uit te werken tot een concrete aanpak. Om concrete voorstellen voor beleid en regelgeving uit te werken en deze te toetsen op haalbaarheid en uitvoerbaarheid in de praktijk. Dit binnen randvoorwaarden qua tijd (tot oktober 2016) en inhoud die aansluiten op de wenselijke oplossingsrichtingen die uit de dialoog naar voren zijn gekomen. De oplossingsrichtingen richten zich op verschillende thema's. Het mestbeleid zou zich moeten richten op het uiteindelijk niet meer opslaan en aanwenden van onbewerkte drijfmest, waardoor mest optimaal benut kan worden in een landbouw die kringlopen sluit. Tegelijkertijd worden emissies van stikstof, geur en methaan vergaand teruggedrongen en de risico's voor volksgezondheid en veiligheid tot een acceptabel (laag) niveau teruggebracht. Mestbewerking kan deels (een eerste bewerking) het beste direct op het veehouderijbedrijf plaatsvinden en vervolgens in gespecialiseerde installaties op logistiek goede plekken. De omvang van de veestapel in Brabant wordt begrensd, dat was tevens een gemeenschappelijke uitkomst. Er zijn drie opties aangereikt voor de

begrenzing van de omvang en stimulering van krimp. Die opties gaan uit van het op korte afstand koppelen van groei en krimp van bedrijven.

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS : 3996167

PS: 4003738

Het voorstel

1. De partijen tot najaar 2016 tijd geven om tot een gedragen voorstel voor een aanpak te komen en daarna besluitvorming plaats te laten vinden.
2. Op basis van de opbrengst van de dialoog kaders meegeven voor inhoud en proces voor het vervolg van de dialoog zoals verwoord in de argumenten 2.1 tot en met 2.6 in dit statenvoorstel:
 - a. De denklijn van alle mest bewerken, circulariteit herstellen en gebruik kunstmest reduceren, emissies en risico's minimaliseren, verwaarden en een beter verdienmodel uitwerken tot concrete voorstellen voor een mestmenu, een expertpanel, een aanpak innovatie en een aanpak snelle stabilisatie van mest.
 - b. De eerste bewerking op het eigen veehouderijbedrijf en verdere bewerking op een bedrijventerrein aanvullen met voorstellen voor maatwerk voor gezamenlijke mestbewerking van dicht bij elkaar gelegen veehouderijlocaties.
 - c. De analyse van gezondheidsaspecten mestbewerking vertalen in een houdbaar en helder toetsingskader voor vergunningverlening.
 - d. De oplossingsrichtingen uit de dialoog uitwerken tot een effectieve en juridisch houdbare aanpak die leidt tot geen verdere groei en op termijn een zekere krimp van de veestapel in Brabant en die stevig bijdraagt aan het oplossen van de VAB-problematiek en de vermindering van ammoniakemissie, overlast en regeldruk voor bedrijven.
 - e. De gemeenten en omgevingsdiensten krijgen een actieve inhoudelijke en coördinerende rol, andere partijen als de retail worden betrokken en er vindt afstemming en samenwerking plaats met andere relevante processen en activiteiten.

Aanleiding

Voorgeschiedenis

Wij streven naar een duurzame landbouw die de ketens sluit op Noordwest-Europese schaal. Mest is geen probleem meer, maar een waardevol product in die ketens. We willen, zoals in ons bestuursakkoord staat, mest ook zien als een kans tot het verwaarden van nieuwe producten, van energie. Op weg naar een 'circulaire economie'. Daarom zijn wij als provincie aan de slag gegaan met een nieuw Brabants mestbeleid. Dit als onderdeel van de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood (UBA).

Dat beleid geven wij vorm met betrokkenen in Brabant en daarom zijn we een dialoog gestart. Drie onderwerpen staan daarin centraal: mestverwaarding, schone en veilige mestbewerking en het (waar nodig) borgen dat de veestapel

niet verder toeneemt. Dat leest u ook terug in de statenmededeling van 23 november 2015. De aanpak van de dialoog is verwoord in een startdocument, dat samen met de statenmededeling op 15 januari 2016 met uw Staten is besproken.

Een breed samengesteld gezelschap van bezorgde burgers, veehouders, milieubeschermers, gezondheidsdeskundigen, financiers, gemeenten, waterschappen etc. heeft aan de dialoog deelgenomen. Doel was te onderzoeken of er een gedragen aanpak denkbaar is voor een Brabants mestbeleid en daaraan gekoppeld een beleid dat stuurt op de omvang van de veestapel. De dialoog is gevoerd in vier regio's met een gemeentebestuurder als bestuurlijk trekker. De dialoog kende drie rondes.

Het schema op de volgende pagina geeft de context en samenhang van dit voorstel weer.

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS : 3996167

PS: 4003738

Opbrengst dialoog

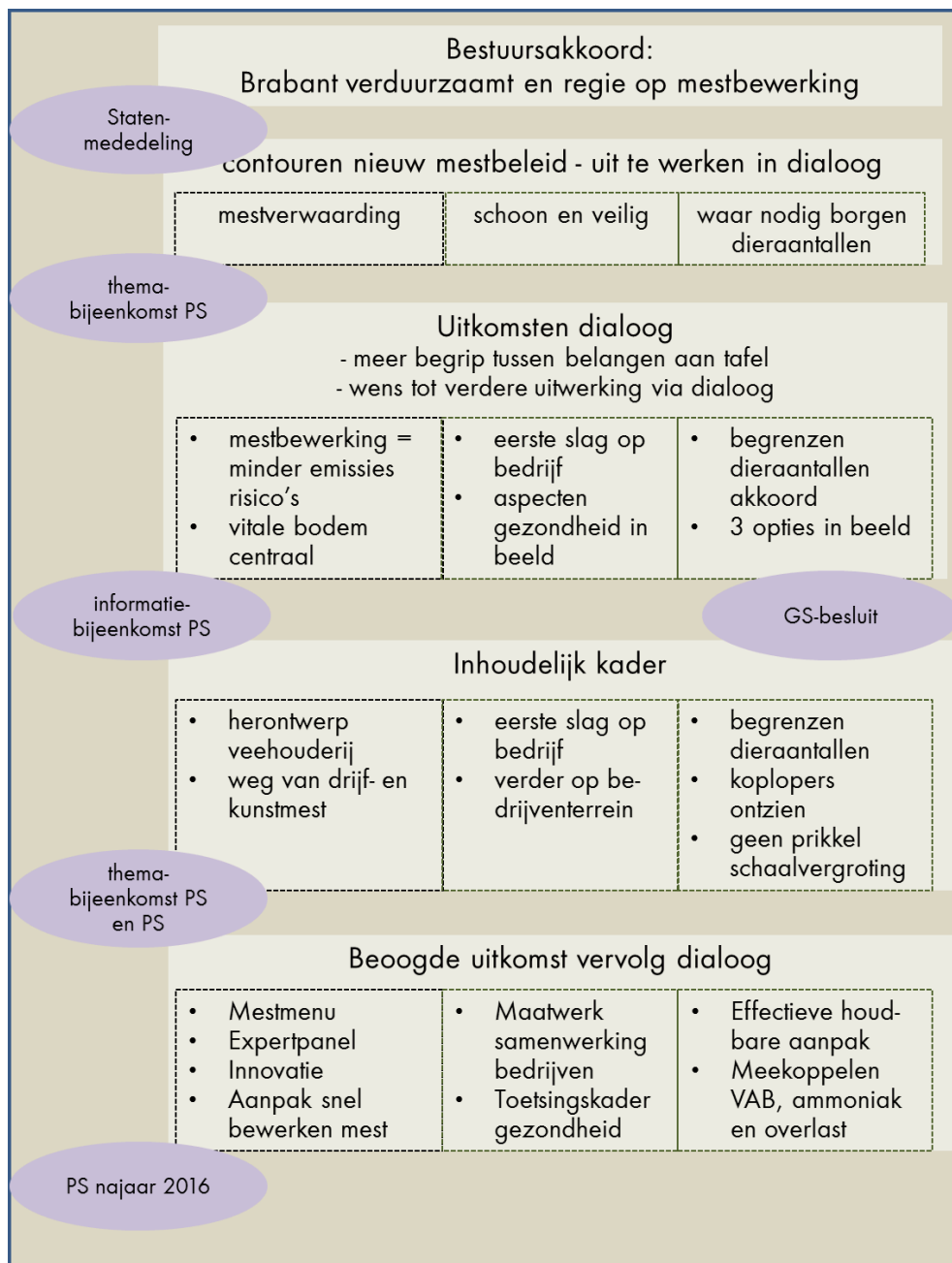
De dialoog is intussen afgerond; op 20 mei jl. hebben de deelnemers aan de dialoog uw Staten in een informatiebijeenkomst geïnformeerd over het verloop en de uitkomsten van de dialoog. Het verslag is op 27 mei jl. aan uw Staten aangeboden.

De dialoog heeft op belangrijke punten stappen vooruit gezet:

- 1) De dialoog heeft er toe geleid dat de deelnemers vanuit hun uiteenlopende vertrekpunten gaandeweg wederzijds begrip hebben opgebouwd. Deze toenadering is nog pril en broos, maar heeft de kenmerken van een werkelijke verandering in zich.
- 2) Hiermee ligt een doorbraak binnen handbereik op een aantal cruciale onderdelen van de transitie veehouderij. De dialoog heeft de volgende oplossingsrichtingen opgeleverd:
 - a) Een **Brabants mestbeleid** dat uitgaat van het bewerken van alle mest, nog voordat het wordt opgeslagen. Dit betekent ook het herontwerpen van stalsystemen. De behoefte van de bodem moet centraal staan bij het aanwenden van mest, dat stelt eisen aan de samenstelling. Zo zijn belangrijke winsten te behalen in het reduceren van emissies naar lucht (stikstof, stank en methaan), bodem en water en in het verminderen van risico's voor gezondheid en veiligheid. Dit biedt zicht op een beter verdienmodel: minder kosten voor of wellicht opbrengsten uit mest en eenvoudiger en goedkopere stalsystemen.
 - b) Voor **locatiekeuze van mestbewerking** een denklijn die uitgaat van een eerste bewerking op het bedrijf en verdere bewerking in gespecialiseerde installaties op logistiek goede plekken. Dat zou goed passen op bedrijventerreinen, maar sommigen zien ook mogelijkheden op geschikte plekken daarbuiten.
 - c) Sturen van de **omvang van de veestapel** door groei en krimp van bedrijven op korte afstand aan elkaar te koppelen. De dialoog leverde drie oplossingsrichtingen die verdere groei voorkomen en krimp stimuleren. Deze zijn gebaseerd op dierrechten en / of een 'inruilregeling' voor staloppervlakte: staldering. Binnen deze richtingen

zijn variaties en combinaties denkbaar, onder andere met een publiek-private 'bank' die rechten (dieren of stallen) verwerft en uitgeeft onder afroming. Tegelijk is het nodig bedrijven die zich ontwikkelen richting zorgvuldigheid te stimuleren via minder of eenvoudiger regels, zodat deze bedrijven beter kunnen blijven renderen en schaalvergroting niet verder wordt aangejaagd.

Datum
31 mei 2016
Documentnummer
GS : 3996167
PS: 4003738

3/ Vanuit het opgebouwde wederzijdse begrip is er ook een meer gedeeld beeld ontstaan van de veehouderij van de toekomst. Men ziet een diversiteit aan bedrijven in de range intensief/grootschalig (high tech) via

concepten en niches naar extensief en lokaal gebonden (socio tech), waarbij iedere geleding zijn voorkeurssegment heeft.

De deelnemers aan de dialoog vragen nog 2 à 3 maanden extra om geschetste oplossingsrichtingen uit te werken tot concrete (beleids)voorstellen en acties.

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS : 3996167

PS: 4003738

Bevoegdheid

Uw Staten hebben hier een kader stellende en controlerende rol.

Doel

Onderhavig voorstel heeft tot doel te komen tot een nieuw Brabants mestbeleid. Dit beleid geeft mede vorm aan de transitie naar een zorgvuldige veehouderij als onderdeel van een circulaire landbouw. Deze transitie is nodig om ervoor te zorgen dat de landbouw en in het bijzonder de veehouderij een substantiële bijdrage aan de Brabantse economie blijft leveren en weer schoon, veilig en gezond produceert.

Argumenten

1. *Wij geven de deelnemers aan de dialoog graag enige ruimte om te komen tot concrete voorstellen:*
 - 1.1. Wij zijn verheugd met de toenadering tussen partijen; zij zijn meer dan tot voor kort bereid tot gezamenlijk optrekken in de transitie veehouderij.
 - 1.2. Er is een urgentie om te komen tot een nieuw Brabants mestbeleid en zo de transitie naar een zorgvuldige veehouderij en een circulaire landbouw in een versnelling te brengen. Daarom willen wij uiterlijk in het najaar van 2016 tot besluitvorming komen; de uitwerkingen vanuit de dialoog dienen derhalve medio oktober 2016 gereed te zijn.
2. *De opbrengst van de dialoog biedt een goede uitgangsbasis. Voor een vruchtbaar vervolg achten wij het nodig enige extra focus aan te brengen in de vorm van een kader voor inhoud en proces:*
 - 2.1. Bij het **Brabants mestbeleid** vragen wij de denklijn van alle mest bewerken, circulariteit herstellen en gebruik kunstmest reduceren, emissies en risico's minimaliseren, verwaarden en een beter verdienmodel uit te werken tot concrete voorstellen voor:
 - een mestmenu als flexibel instrument dat schoon en veilig toepasbare technieken voor mestbewerking en mestverwaarding bevat;
 - een expertpanel dat adviseert over de in het menu op te nemen technieken;
 - een aanpak voor het stimuleren van innovatie op het gebied van mestverwaarding en stalsystemen.

- een aanpak om het stabiliseren van mest voorafgaand aan opslag en/of toepassing zo spoedig mogelijk gemeengoed te laten worden.
- 2.2. Bij de **locatiekeuze mestbewerking** hanteren wij als hoofdlijn dat de eerste bewerking op het eigen veehouderijbedrijf plaats kan vinden en de verdere bewerking in grotere installaties op een bedrijventerrein van de juiste milieucategorie plaatsvindt. Wij vragen de deelnemers in de dialoog per regio voorstellen te formuleren voor maatwerk op deze hoofdlijn ten aanzien van samenwerking bij mestbewerking tussen dicht bij elkaar gelegen veehouderijlocaties.
- Daarnaast vragen wij de analyse van gezondheidsaspecten die in het verslag is opgenomen te vertalen in een houdbaar en helder toetsingskader voor vergunningverlening aan mestbewerkingsinstallaties.
- 2.3. Bij **sturing omvang veehouderij** vragen wij de deelnemers de voorgestelde oplossingsrichtingen uit te werken tot een effectieve (blijkens 'botsproeven') en juridisch houdbare aanpak. Daarbij moet bereikt worden dat er geen verdere groei van de veestapel in Brabant optreedt en op termijn een zekere krimp wordt gerealiseerd. De aanpak moet tevens stevig bijdragen aan het oplossen van de problematiek van Vrijkomende Agrarische Bedrijven (VAB-problematiek), de reductie van de emissie van ammoniak en het terugdringen van overlast. Ook vragen wij om voorstellen om koplopers in de transitie (zoals beschreven in het verslag van de dialoog, zie 1.3) te stimuleren via extra faciliteiten in de regelgeving en/of vermindering van de regeldruk voor bedrijven.
- 2.4. Wij vragen de gemeenten om samen met de omgevingsdiensten bij de verdere uitwerking een actieve, inhoudelijke en coördinerende rol te pakken via een regionale aanpak.
- 2.5. Wij vragen extra partijen aan tafel, zoals de retail als belangrijke schakel tussen duurzame landbouw en consument.
- 2.6. In de verdere uitwerking dient afstemming en synergie gezocht te worden met ten minste de volgende trajecten:
- De aanpak varkenshouderij (perspectiefnota), de lopende evaluatie BZV en lopende programma's, toekomstbedrijven UBA etc.;
 - De discussie over het doelbereik van het convenant stikstof;
 - De evaluatie Wet geurhinder veehouderij;
 - De uitkomsten van het Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO) onderzoek.
- Binnen het kader in dit voorstel en andere provinciale beleidskaders staan wij open voor suggesties om beleidskaders en regels te integreren met het oog op meer inzichtelijkheid en vereenvoudiging van regelgeving.
- Daarnaast nodigen wij de Regiegroep Vitale Varkenshouderij ('Commissie Rosenthal') en mestbewerkingsinitiatieven als dat van Friesland Campina uit zich aan te sluiten bij de verdere uitwerking.
- 2.7. De provincie faciliteert en ondersteunt het vervolg van de dialoog door middel van procesbegeleiding en het leveren dan wel ontsluiten van kennis en expertise.

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS : 3996167

PS: 4003738

2.8. Met deze aanpak geven wij invulling aan 'Brabant vernieuwt samen': het gemeenschappelijk ontwikkelen van voornemens en voorstellen. Met de voorgestelde aanpak combineren wij een de kader stellende rol van uw Staten met het co-creatieve proces van de dialoog.

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS : 3996167

PS: 4003738

Kanttekeningen

2. De deelnemers aan deze dialoog vragen te komen met concreet uitgewerkte voorstellen en plannen binnen de inhoudelijke en temporele kaders zoals verwoord in de notitie 'Naar een nieuw mestbeleid'

2.1. De gemeenschappelijkheid onder de deelnemers aan de dialoog is pril en broos. Verdere concretisering van de voorstellen kan er dan ook toe leiden dat de gemeenschappelijkheid weer buiten beeld raakt. We beperken dit risico als volgt:

2.1.1. Het proces faciliteren, zodat kan worden gekomen tot een tot een goede procesregie.

2.1.2. Het proces ondersteunen met de benodigde onderzoeken en verkenningen.

2.1.3. Het stellen van inhoudelijke en temporele kaders. Mochten de deelnemers aan de dialoog er niet in slagen om binnen die kaders tot voorstellen te komen dan vertaalt de provincie een en ander zelf in beleid en regelgeving.

Financiën

Aan onderhavig voorstel zijn geen financiële consequenties verbonden. Mocht de concrete uitwerking van de voorstellen en plannen bijstelling van de financiële kaders vergen dan leidt dat tot separate besluitvorming in uw Staten.

Planning

Medio oktober 2016 zijn de voorstellen en plannen concreet genoeg uitgewerkt om op basis daarvan voorstellen voor besluitvorming in uw Staten te kunnen vaststellen

Bijlagen

-

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: Terry de Zoete, tdzoete@brabant.nl,
Cluster Ruimte en Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling Noordoost

Opdrachtnemer: Jan Buys, jbuys@brabant.nl,
Cluster Ruimte en Afdeling Strategie, Beleid en Monitoring

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS : 3996167

PS: 4003738